

Handlingsplan fossilbränslefria fordon och maskiner

Antagen av kommunfullmäktige den 11 december 2024
Dnr KS 23/0460

UPPLANDS-BRO
KOMMUN

Innehåll

1	Bakgrund, syfte och omfattning.....	3
2	Hit ska vi	5
2.1	Mål.....	5
2.2	Målbild	5
3	Så här använder du handlingsplanen.....	6
4	Handlingsplanen	7
4.1	Egna fordon och upphandlade transporttjänster	7
4.2	Egna arbetsmaskiner och upphandlade maskintjänster	27
4.3	Uppföljning.....	31
5	Stödmaterial.....	32
6	Så här har handlingsplanen tagits fram.....	33

Börja här om du vill sätta igång direkt!

1 Bakgrund, syfte och omfattning

Att minska användningen av fossila bränslen är en av de absolut mest effektiva åtgärderna som kommunen kan vidta för att sänka sina utsläpp av växthusgaser och därmed bidra till att bekämpa klimatförändringarna.

Från och med 2024 sänktes reduktionsplikten av fossila bränslen kraftigt. Det gör att kommunen behöver göra ännu mer aktiva val av bränsletyp för att minska klimatpåverkan från bil- och maskinkörning.

Inom ramen för kommunplan syftar åtgärderna i denna handlingsplan till att bidra till det omfattande kommunmålet *Minskat klimatavtryck*, och utgår ifrån fordonspolicyn¹. Kommunmålet *Minskat klimatavtryck* är nedbrutet till flera delmål och finns att läsa i sin helhet i miljö- och klimatstrategin. Den här handlingsplanen ska bidra till målet som säger att kommunorganisationen ska halvera sina egna utsläpp av växthusgaser från 2021 till 2030.

Handlingsplanen ska även säkerställa att Upplands-Bro kommun följer lagstiftning inom området. En viss andel av alla offentligt upphandlade fordon och vissa transporttjänster ska vara det som i lagen definieras som ”rena fordon”. I praktiken innebär detta att minst 2 av 5 bilar som köps in till kommunen behöver vara elbilar för att uppfylla lagkravet². Parallellt har ett nytt EU-beslut trätt i kraft: ett förbud mot försäljning av nyproducerade personbilar och lätta lastbilar som släpper ut koldioxid, från och med år 2035³. Det finns alltså alla anledningar att fasa ut fossila bränslen.

---

¹ Fordonspolicy KS 23/0139.

² Lag (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet. Lagkraven är satta i referensperioder, där den första referensperioden löper från 2021–2025 och den andra referensperioden löper 2026–2030. För varje referensperiod ska minst 38,5% av de lätta fordon som en offentlig organisation upphandlar vara det som i lagen definieras som ”rena fordon”.

³ EU-förordning (2023/851) om skärpning av normerna för koldioxidutsläpp från nya personbilar och nya lätta nyttofordon i linje med unionens höjda klimatambitioner.

Initiativet till handlingsplanen togs av miljö- och energiutskottet hösten 2023 och den färdiga handlingsplanen antogs av kommunfullmäktige den 11 december 2024.

Antagandet av denna handlingsplan innebär att Upplands-Bro kommun har som mål att kommunens egna fordon och arbetsmaskiner samt flera upphandlade verksamheter och tjänster ska drivas med 100% fossilfria bränslen år 2030.

Genomförandet kan i vissa fall innebära ökade kostnader för verksamheterna, åtminstone tillfälligt. För att möta dessa kostnader tas medvetna budgetbeslut. Samtidigt arbetar tjänsteorganisationen på att finna externa medel och nya samverkansmöjligheter för att underlätta omställningen.

Åtgärderna i denna handlingsplan fokuserar på Upplands-Bro kommuns egna verksamheter. Upphandlade verksamheter och Upplands-Bro kommuns helägda bolag tar fram egna planer för att nå fossilfrihet.

2 Hit ska vi

2.1 Mål

Alla fordon och arbetsmaskiner drivs med 100% fossilfria bränslen år 2030.

Detta mål gäller Upplands-Bro kommuns egna verksamheter, upphandlade verksamheter samt kommunens helägda bolag.

Vid övrig upphandling ska kommunen och de helägda kommunala bolagen sträva efter fossilfria leveranser och tjänster enligt fordonspolicyn, kommunmålet Minskat klimatavtryck, målet om en halvering av växthusgasutsläpp från organisationen senast 2030 jämfört med 2021 samt enligt målet om en klimatneutral organisation senast 2030.

2.2 Målbild

Vid utfasning av fossila bränslen får vi en förbättrad lokal luftkvalitet som bör bidra till bättre folkhälsa på längre sikt. Minskad förbränning av fossila drivmedel minskar direkt halterna av mycket hälsofarliga partiklar, kväveoxider, kolväten och kolmonoxid. Om fler anställda dessutom cyklar mer till och från jobbet eller i tjänst så kan en förväntad effekt vara bättre hälsa hos dessa tack vare mer motion i vardagen.

Genomförande av handlingsplanen kan även ge en stärkt beredskap, en effektivare fordonssamordning, effektivare upphandlingar och större tydlighet gällande finansieringen av klimatomställningen överlag. Ytterligare effekt av att prioritera just utfasning av fossila bränslen framför andra klimatåtgärder är att det frigör utrymme för verksamheter i kommunen som inte kan minska sina utsläpp av växthusgaser lika lätt.

Sammanfattningsvis; lyckas Upplands-Bro kommun med helägda bolag uppnå målet om en fordons- och maskinpark som är helt fri från fossila bränslen skulle det bidra både nationellt och globalt till ett minskat totalt klimatavtryck. Detta skulle markera en positiv förändring i kommunens historia och tydligt signalera kommunens engagemang för hållbar utveckling.

Närmast i tid ska målarbetet resultera i åtgärder som kan genomföras relativt snabbt, såsom att byta ut fordon, uppmuntra till cykling, installera laddpunkter eller tanka rätt. Dessa åtgärder kan implementeras inom ett par månader eller ett par år beroende på prioritering och planering.

På längre sikt kan kommunen genom sin köpkraft bidra till ökad innovation inom fordonssektorn och nya affärsmöjligheter inom hållbara transporter och tjänster.

3 Så här använder du handlingsplanen

Hela avsnitt 4 utgör själva handlingsplanen. Du hittar ditt eller din avdelnings ansvarsområde i tabellerna. Utöver handlingsplanen finns även färdigställt stödmaterial; bland annat kostnadsberäkningar och vägledningar. Detta använder du parallellt med handlingsplanen vid behov. Mer om detta i avsnitt 6.

Handlingsplanens struktur

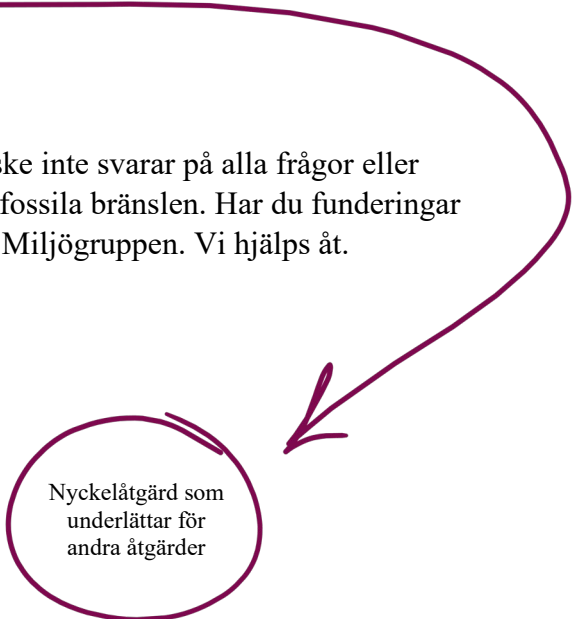
- Två övergripande teman: fordon samt arbetsmaskiner
- Nio önskade resultat
- 52 åtgärder
  - × Vad som ska göras (Åtgärd)
  - × När åtgärden ska vara klar (Tidsplan)
  - × Vem som ansvarar för åtgärden (Ansvar)
  - × Förslag på hur aktiviteten kan finansieras (Finansiering)
  - × Information som initialt stöd för åtgärden (Information)
- Beskrivning av hur handlingsplanen ska följas upp

Nyckelåtgärder

Handlingsplanen innehåller en stor mängd åtgärder. Nästan alla är lika viktiga att utföra! Du som är chef står för prioriteringen. Några få åtgärder är dock extra viktiga; de låser upp andra åtgärder. De är markerade så här:

Vi hjälps åt

Handlingsplanen är kanske inte heltäckande. Den kanske inte svarar på alla frågor eller löser alla problem. Men en sak är säker: vi ska fasa ut fossila bränslen. Har du funderingar så prata med din chef, med Fordonsgruppen eller med Miljögruppen. Vi hjälps åt.

Nyckelåtgärd som underlättar för andra åtgärder

4 Handlingsplanen

4.1 Egna fordon och upphandlade transporttjänster

Målbilden som beskrevs i avsnitt två har här delats upp i åtta mer konkreta och hanterbara önskade resultat inom tema fordon.

Under varje resultat anges vad som ska utföras (Åtgärd), när det ska ha utförts (Tidsplan), vem som har ansvaret för att det utförs (Ansvar), ett förslag på hur aktiviteten kan finansieras (Finansiering). Alla åtgärder ska utföras så långt det är möjligt.

Om det uppstår frågetecken kring ansvar för en åtgärd, titta i beslutad delegationsordning.

Det är viktigt att åtgärderna förs in i kommunens ordinarie system för planering och uppföljning så att det går att följa upp hur det går. Mer om detta i avsnitt 4.3.

Resultat 1:

Upplands-Bro kommun äger eller leasar fordon som drivs med 100% fossilfria drivmedel. Fossilfria drivmedel är el, biodiesel HVO100, etanol E85, biogas och vätgas.

Konkreta åtgärder					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
1	Inrätta ny samverkansgrupp: Fordonsgruppen	2024	<p>Miljöstrateg inrättar gruppen och dess rutiner i dialog med kontors-, avdelnings- eller enhetschefer samt fordonssamordnare.</p> <p>Fordonssamordnare leder gruppen och är sammankallande.</p> <p>Chefer tillser att fordonsgruppens medlemmar får avsatt tid till att delta.</p>	Inom budget	<p>Fordonsgruppen har ansvar och mandat att leda, samordna och planera arbetet med åtgärderna i hela handlingsplanen, även under tema maskiner. Gruppen ser till att åtgärder utförs på ett balanserat sätt så att kärnverksamheterna inte påverkas negativt.</p> <p>Fordonsgruppen omvärldsbevakar med ett särskilt öga på eventuella bidrag och andra finansieringslösningar.</p> <p>De har kontinuerlig kontakt med BioDriv Öst, så länge kommunen har kvar sitt medlemskap där.</p>
2	Skriv rutin för reviderad klimatväxlingsmodell	2024	Redovisningschef och miljöstrateg	Inom budget	<p>Klimatväxlingen börjar gälla först efter att rutinen är upprättad och beslutad enligt delegationsordningen. Den ska praktiskt beskriva hela klimatväxlingen: från kontering av avgiftsbelagda inköp till fördelning av inkomna medel, undantag från</p>

					avgifterna samt kommunikation kring klimatväxling.
3	Intern kampanj ”Tanka rätt”	2025	Fordonsgruppen beställer av kommunikationsavdelningen.	Inom budget	Stödmaterial om tankning och drivmedel finns. Fordonspolicyn anger drivmedelsprioritering.
4	Tanka med biodiesel HVO100 i de fordon som kan tankas med HVO100	2024 och framåt	Alla som tankar. Chefer ansvar för att förutsättningar finns.	Inom budget Klimatväxling (vid möjlighet)	Alla dieselmotorer kan köra på HVO100 enligt tillverkaren Neste (länk): Godkända fordon Neste Ex: Toyota lätta lastbilar från 2014 och framåt är explicit godkända för HVO100, där alla garantier gäller. Samma gäller för t.ex. I augusti 2024 kostade fossil diesel ca 17,70 kr per liter. Biodiesel HVO100 kostade ca 20,50 kr per liter (företagspris OKQ8). För mer info om drivmedelsprioritering, se Fordonspolicy. Fordon som används i utbildningssyfte kan i vissa fall undantas detta. Se fordonspolicyn.
Utvecklingsarbete					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information

5	Utred införandet av centraliserad inköpsorganisation för fordon	2025–2026	<p>Fordonsgruppen initierar processen och utser ansvarig utredare.</p> <p>Upphandlingschef och ekonomichef bistår.</p> <p>Fordonsgruppen bedömer resultatet från utredningen och initierar eventuellt nästa steg.</p>	<p>Inom budget</p> <p>Kan vara möjlig för klimatväxling om konsult behövs</p>	<p>I andra kommuner har detta varit avgörande för att få ner både utsläpp och kostnader.</p>
6	Fasa ut fossila bränslen i existerande fordon	2024–2030	<p>Fordonssamordnare och fordonsgruppen.</p>	<p>Olika finansieringslösningar. Se stödmaterial.</p> <p>Klimatväxling för merkostnader (vid möjlighet)</p> <p>Att fasa ut fossila bränslen kan komma med en ökad kostnad beroende på vilket bränsle som ersätter. Vid elbil är det ofta en ekonomisk vinst, och vid biobränsle kan det innebära en ökad kostnad. Detta får ställas i relation till vad det kostar i bristande beredskap, hälsa, arbetsmiljö och miljö.</p>	<p>Fordonspolicyn anger drivmedelsprioritering.</p> <p>Fordonssamordnare sammankallar regelbundet fordonsgruppen</p> <p>Fordonsgruppen hittar fossilfria lösningar på verksamheternas förflytningsbehov.</p> <p>Fordon som används i utbildningssyfte kan i vissa fall undantas detta. Fordonspolicyn gäller.</p>

7	Se till att även upphandlade verksamheter har planer för utfasning av fossila bränslen.	2024–2030	Enligt delegationsordning		Upphandlade verksamheter som utför kommunala angelägenheter representerar kommunen.
8	Se till att även helägda bolag har planer för utfasning av fossila bränslen.	2024–2030	Bolagsstyrelse, kommundirektör		
9	Utveckla tydlig öronmärkning för medel som kommer från klimatväxling och externa bidrag, följ upp och rapportera	2025–2026	Miljöstrateg och ekonomiavdelningen	Inom budget	Synliggör hur mycket pengar som finns varje år och var de används. Ta med detta i miljöbokslut. Öronmärkning underlättar i uppföljande.
10	Byt ut samtliga resterande personbilar till fossilbränslefria	2028–2030	Fordonssamordnare kontrollerar fordonslistan och påminner verksamheter som behöver byta ut sina bilar. Verksamhetschefer ansvarar för att verkställa.	Se stödmaterial. Klimatväxling för merkostnader (vid möjlighet)	År 2030 ska samtliga fordon drivas med fossilfria bränslen. Säkerställ att upphandlingar påbörjas i god tid.

Resultat 2:

Kommunen har säkerställt fossilfria tankningsmöjligheter och stärkt beredskapen i den egna fordonsparken.

Konkreta åtgärder					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
11	Budgetera för inköp av elbilar, laddpunkter, egna drivmedelstankar och andra investeringskostnader.	2025–2030	Kontorschefer och övriga som ger inspel i budgetprocessen		<p>På kort sikt får man räkna med tillfälliga kostnadsökningar.</p> <p>Vissa av investeringarna kan man räkna hem på bara något år, medan andra kanske aldrig går på ett ut.</p> <p>En del av finansieringen för merkostnader behöver därför komma från utökade budgetramar.</p> <p>Ytterligare delfinansiering kan komma från statliga bidrag och en liten del kan komma från kommunens egen klimatväxling.</p>
12	Sammanställ antal och typer fordon som behövs för att bedriva verksamhet enligt lag.	2025	Beredskapsstrateg	Inom budget	Exempelvis sociallagstiftning mm.
13	Köpa om möjligt in tank för HVO100 egna fordon inom samhällsbyggnadskontoret.	2026	Verksamhetschefer i samverkan utser lämplig plats för tanken, utser driftsansvarig, säkerställer utbildning för drift.	<p>Enligt ökning mellan verksamheterna</p> <p>Klimatväxling (vid möjlighet)</p> <p>Totalkostnad inköp och</p>	<p>Egna bränsletankar stärker kommunens beredskap och resiliens.</p> <p>Det finns nyckelfärdiga lösningar på marknaden som underlättar installation, administration kring vem som tankar vilken volym, och säkerställer att bränsle-</p>

			<p>Fordons-ansvarig sammankallar verksamhetschef för ett första möte, där efter ligger samordningsansvaret på av gruppen utsedd chef.</p> <p>Miljöenheten ska rådfrågas då det kan handla om tillsynsobjekt.</p> <p>Beredskapsstrategi rådfrågas.</p>	drift: se stödmaterial	stöder förhindras. Enklare lösningar finns också.
14	Säkerställ rätt miljökrav vid varje bulkinköp av drivmedel	2024–2030	Beställare med stöd av upphandling och fordonsgruppen	Inom budget	Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier för bulkinköp drivmedel.
15	Kartlägg möjliga platser för laddpunkter och eventuella batterilager	2025	<p>Fordonsgruppen tar fram frågeformuläret och skickar ut till kontoren.</p> <p>Kontorschefer utser en person som samlar in möjliga laddplatser för sina verksamheter.</p> <p>Fordonsgruppen går igenom svaren, kartlägger och gör en bedömning om vilka typer av fordon och vilka typer av laddpunkter som är lämpliga.</p>	<p>Inom budget</p> <p>Möjligt för att få klimatväxling för mindre konsultarvode (om det anses behövas)</p>	<p>Det måste förtydligas hur fastighetsägandeförhållandet ser ut och hur betalning för laddningen fördelas mellan olika verksamheter.</p> <p>Verksamheterna fyller i ett formulär med adresser för möjliga laddpunkter, aktuell markägare, info om nuvarande fordon och användningsområden.</p> <p>Se stödmaterial, avsnitt 5. Bl.a. analysen av vilka fordon som är mest lämpliga att bytas ut.</p> <p>Leverantören kan tilldelas ansvar om rådgivning mm genom kravställan.</p> <p>Laddbox beställs via ramavtal.</p>

			<p>Mark- och planchef bistår med att reda ut markförhållanden vid behov.</p> <p>Upphandlingsenheten stöttar i bedömning av anskaffning av både laddpunkter och fordon.</p> <p>Beredskapsstrateg rådfrågas.</p> <p>Fastighetschef tar slutgiltigt beslut.</p>		
16	Sätt upp laddpunkter för elbilar	2025–2027	Fastighetschef	<p>Bidrag kan fås för 50% av kostnaden för både laddbox och installationen, från andra stolpen. Ges av Naturvårdsverket.</p> <p>Klimatväxling för merkostnader (vid möjlighet)</p>	<p>En laddbox kostar vanligen runt 16 000 kr inklusive installation, eller ca 8 000 kr efter bidrag. Detta är en investering som fås igen mycket snabbt då elkostnaden är en bråkdel jämfört med fossila bränslen. Skrivs av på 10 år ger en kapitalkostnad på 1000 kronor/år. Mest kritiskt för totalkostnaden är dock att elbilen körs tillräckligt mycket för att den billiga elen ska väga upp elbilens högre inköpskostnad.</p>
17	Sätt upp enstaka laddpunkter utanför plan vid behov	2024–2030	Verksamhetschef	<p>Inom budget</p> <p>Bidrag kan fås för 50% av kostnaden för både laddbox och installationen, från andra stolpen. Ges</p>	Se ovan

				av Naturvårds- verket.	
Utvecklingsarbete					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
18	Inled dialog med lokala drivmedelsleverantörer som tillhandahåller etanol, biodiesel eller biogas	2024	Fordonsgruppen i dialog med upphandling	Inom budget	Andra kommuner har slutit avtal med leverantör som garanterar en viss mängd drivmedel till kommunens verksamheter. Se om Upplands-Bro kommun kan sluta liknande avtal.
19	Utred om gymnasiets tank som idag fylls med fossilt diesel istället ska fyllas med HV100 och ha en plan för när detta i så fall ska ske.	2026	Rektor Fordons- ansvarig på gymnasiet	Inom budget	Alla dieselmotorer kan köra på HVO100 enligt tillverkare (länk): Godkända fordon Neste Allt fler tillverkare godkänner HVO100 för sina fordon - där alla garantier gäller. Undersök vad som gäller för era fordon och tanka i möjligaste mån med fossilfritt. Ex: Alla VOLVO-lastbilar och alla Scania-lastbilar från 2008 och framåt är explicit godkända för HV100.
20	Se till att det finns en minimum av fordon och att dessa drivs med olika sorters drivmedel.	2025– 2030	Beredskapsstrategi i samverkan med fordons-samordnare och upphandlingsetheten	Inom budget	Detta stärker kommunens beredskap mot såväl långvariga elavbrott som brist på flytande eller gasformigt drivmedel. Synka mot Lag (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet som i praktiken innebär att 2 av 5 inköpta bilar ska vara elbilar.

Resultat 3:

Personal kan på enkelt och klimatsmart sätt förflytta sig mellan olika arbetsplatser. Även förtroendevalda, feriearbetare, besökare och konsulter har möjlighet att låna eller hyra fordon eller låna SL-kort.

Konkreta åtgärder					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
21	Köp in årskort på SL att använda i tjänst	2024–2030	Kontorschefer	Inom budget Klimatväxling (vid möjlighet)	<p>Detta önskemål framkom flertalet gånger i resvaneundersökningen som utfördes 2022 där alla anställda fick chans att svara.</p> <p>SL-kortet ska finnas för lån i enstaka resor i tjänst, lämpligen även för konsulter, besökare, förtroendevalda och feriearbetare.</p> <p>Exempelvis ett-två stycken per kontor/plats som lånas ut med enkelt pantsystem och en dos tillit. En ansvarig person utses.</p> <p>Viktigt att kommunicera detta internt så att korten används.</p>
22	Erbjud kurs i Eco-Driving till anställda vid behov	2024–2030	Kontorschefer	Inom budget Klimatväxling (om möjligt)	EcoDriving är ett sätt att köra bil på som sparar drivmedel. Ekonomiskt och klimatmässigt bra.
23	Utöka den centrala bilpoolen i Kungsängen	2025–2026	Ansvarig chef för bilpoolen	Inom budget Klimatväxling (om möjligt)	Oanvänd elbil finns redan idag.

24	Skapa, vid behov, enkel bilpool i Bro mellan relevanta verksamheter inom socialkontoret.	2025–2026	Chefer för verksamheter i samverkan.	Enligt ökning mellan kontorets chefer Det innebär en besparing om varje bil används mer, eftersom man då kan minska antalet bilar.	En bilpool kan bestå av att man delar på en enda bil. Idag kan Outlook användas som bokningssystem för bilarna. Kontakta Nordlo för vidare hjälp. Det är viktigt att upprätta dokumentation kring ansvar för underhåll, säkerhet, avyttring.
25	Skapa, vid behov, enkel bilpool i Kungsängen mellan relevanta verksamheter inom socialkontoret.	2025–2026	Se ovan	Se ovan	Se ovan
26	Skapa, vid behov, enkel bilpool mellan samhällsbyggnadskontorets verksamheter som utgår ifrån Furuhäls-huset.	2025–2026	Se ovan	Se ovan	Se ovan
27	Skapa, vid behov, enkel bilpool mellan administrativa verksamheter inom KLK och UK.	2025–2026	Se ovan	Se ovan	Inom UBK finns en bil som mycket sällan används. Se om denna kan användas mer effektivt och upprätta rutin kring det. I övrigt: se ovan.
Utvecklingsarbete					
Nr	Åtgärd	Tidplan	Ansvar	Finansiering	Information
28	Undersök andra bilpools-hanteringssystem	2025–2026	Fordonsgruppen	Utredning krävs	Utredning krävs. Det finns system där man enklare kan skapa bilpooler för både egna verksamheter och för invånare. I första

					hand är ett sådant system till för organisationen. Ansvarig systemförvaltare och kontaktperson krävs
29	Utred möjligheten till bilpool som är möjlig för bokning även för förtroendevalda och konsulter, utöver anställda.	2025–2026	Fordonsgruppen	Inom budget Klimatväxling (om möjligt) Utredning krävs för att uppskatta kostnaden	Utredning krävs kring bland annat prioritering av vem som bokar. Möjligheten till detta beror antagligen på vilket bokningssystem vi har. Idag finns endast möjlighet att hyra bil via intranätet Portalen.
30	Inför lämpligt internt samåkningsystem	2025–2028	Fordonsgruppen	Inom budget Klimatväxling (om möjligt) Externa bidrag för exempelvis innovationsprojekt	Det finns idag ett etablerat digitalt samåkningsystem som används av ideella föreningar. Undersök om det finns liknande för offentligt anställda, om det går att göra ett innovationsprojekt i samverkan med externa aktörer, eller om det går att skapa en enkel variant själva (manuell eller digital). Alternativt uppmuntra anställda att samåka genom internkampanj.

Resultat 4:

Kommunen erbjuder en cykelvänlig arbetsplats där även förtroendevalda, feriearbetare, besökare och konsulter har möjlighet att låna cykel.

Konkreta åtgärder					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
31	Skapa pool för cykel / elcykel / lastcykel / elsparkcykel i Kungsängen.	2025–2026	<p>Fordonsgruppen utser ansvarig för genomförande av aktivitet.</p> <p>Beroende på val av plats för cykelpoolen finns olika ytterligare ansvariga:</p> <p>Ex 1) Ekonomichef och administrativ chef, styrelseledamöter i bolaget Österhöjdens garagage AB.</p> <p>Ex 2) Ansvarig chef för annan redan existerande cykelparkering.</p> <p>Ex 3) Behövs det byggas ett låsbart cykelgarage behöver markägarfrågan redas ut. Kontakta fordonsgruppen för detta.</p>	<p>Inom budget</p> <p>Klimatväxling för merkostnader (vid möjlighet)</p> <p>Cyklar: 0 – 15000 kr per cykel/elcykel/elsparkcykel</p> <p>Lastcykel med el ca 40000kr.</p>	<p>Idag finns 12 cykelplatser i Österhöjdens garage ägnade för anställdas privata cyklar. Se över om en del av dessa kan användas till kommunens cykelpool istället.</p> <p>Kommunen äger Österhöjdens garage AB till 51% och garaget är en tillgång i omställningen till fossilfria bränslen.</p> <p>Lastcykel med eldrift är ett praktiskt fordon för kortare resor där man behöver frakta mindre till mediumstora föremål, tex mindre möbler, verktyg mm, matkassar mm. Lastcykel används av andra kommuner och bolag för tex parkskötsel, fastighetsförvaltning mm. Fordonet finns i många utföranden och några är specialbyggda för skjuts av barn och används av flera förskolor i Sverige. Miljöfordon.se listar aktuella modeller på marknaden: Lastcykelmodeller på marknaden Miljöfordon (miljofordon.se)</p> <p>Det kan finnas oanvända cyklar inom kommunen. Använd dessa innan nya</p>

					<p>köps in. Mer info hos miljöstrateg.</p> <p>Viktigt att ha en plan för service av cyklarna. Vid upphandling, se till att avtalet är sjsyst även på denna punkt.</p>
32	Skapa pool för cykel / elcykel / lastcykel / elsparkcykel i Bro.	2025–2026	Se ovan	Se ovan	Se ovan
33	Erbjud cykelkurs för vuxna vid behov	2024–2030	Ansvarig chef för personal som använder, behöver eller vill använda cykel.	Inom budget och enligt ökning om kursen ges till anställda på flera enheter samtidigt	<p>Undersök behovet av en sådan kurs även utanför den egna personalgruppen.</p> <p>Cykelfrämjandet erbjuder ofta cykelkurser för vuxna. Att erbjuda cykelkurs för vuxna öppnar möjligheten för fler att söka jobb hos kommunen.</p> <p>Kursen bör erbjudas regelbundet, tex varje år.</p>
34	Ta fram karta för anställda över säkra cykelvägar och cykelparkeringar	2024–2026	Teknisk chef	Inom budget	Cykelstrategin och cykelplanen.
35	Internkampanj: Uppmuntra anställda att cykla	2024–2030	Personalchef	Inom budget	<p>Kampanjen bör återkomma årligen.</p> <p>Upplys om var säkra cykelparkeringar och säkra cykelvägar finns.</p>
Utvecklingsarbete					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
36	Se till att anställda kan parkera sin privata cykel på ett säkert sätt (tak och	2025–2027	Fordonsgruppen	Utredning krävs Klimatväxling (om möjligt)	Inventera lämpliga ställen där enklare cykelgarage eller liknande kan byggas.

	låsbara dörrar) på flera ställen i kommunen.				Finns det redan tillräckligt ska detta kommuniceras så att anställda vet var de kan parkera säkert. Ta fram karta.
--	--	--	--	--	---

Resultat 5:

Anställda använder egen bil i tjänst alltmer sällan.

Konkreta åtgärder					
Nr	Åtgärder	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
37	Internkampanj: använd kommunens bilpool eller ring miljötaxi	2024–2025	Ansvarig chef för motsvarande internservice.	Inom budget	Påminn anställda även utanför kommunhuset i Kungsängen om möjligheten att boka elbil från bilpoolen och möjligheten att ringa upphandlad taxi som kör med miljöbil.
38	Ta ut en extra avgift från verksamheten vid utbetalning av milersättningen som förs över till klimatkontot enligt rutin för klimatväxling.	Enligt riktlinje och rutin för klimatväxling	Personalchef	Inom budget	Körning med egen bil ger upphov till onödiga utsläpp av koldioxid, då de flesta idag inte har miljöbil. För mer info om avgiftsnivå och vad avgiften används till, se <i>Klimatväxling med sikte på 2030</i> .
Utvecklingsarbete					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
39	Säkerställ att ramavtal för miljötaxi finns	2024–2030	Upphandlingschef	Inom budget	I andra kommuner har det beslutats att miljötaxi alltid ska användas före egen bil i tjänst för att sänka utsläppen och attrahera fler anbudsgivare vid upphandling av transporttjänster generellt.

					Infomaterial: biodrivost.se/rapporter/mi ljobilar-i- taxiupphandling/ Behovet kan väckas av kommunlednings- kontoret.
40	Revidera Rese- policyn i linje med nya mål, reviderad klimatväxlings- modell och nya policys.	2025	Personalchef Miljöstrateg bistår i frågor om andra styr- dokument	Inom budget	Undersök först behovet av en resepolicy. Finns det andra verktyg att ta fram eller använda för att påverka resebeteende?

Resultat 6:

Alla som upphandlar fordon har kännedom om kommunens fordonspolicy samt kunskap om att miljökrav ska ställas. Rutiner och andra hjälpmedel för upphandling är lättillgängliga och kända. Upphandlingsenheten har bra möjligheter att säkerställa rätt miljökrav ställs.

Konkreta åtgärder					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
41	Internkampanj: ”Enkel upphandling av fossilfria fordon och bränslen”	2024–2025	Upphandlingschef	Inom budget	Fordonsgruppen kan bistå som referensgrupp. Kampanjen ska göra det krångliga enkelt och tillgängligt.
Utvecklingsarbete					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
42	Inkludera fossilfrihet i kommande inköpsstrategi	2024–2025	Upphandlingschef	Inom budget	Lag (2011:846), EU-förordning (2023/851) samt fordonspolicy. Fordonspolicyn anger drivmedelsprioritering. Inköpsstrategin är under framtagande. Tills vidare hänvisas till upphandlingspolicyn och fordonspolicyn. Utredning och centrala inköp av fordon är av vikt, se Resultat 1.

Resultat 7:

Upphandlingsenheten har goda möjligheter att säkerställa rätt miljökrav ställs vid upphandling av fordonstjänster, transporttjänster samt av produkter/tjänster som innehåller en transportdel. Beställare har kunskap om att miljökrav ska ställas. Rutiner eller andra hjälpmedel vid upphandling är lättillgängliga och kända.

Konkreta åtgärder					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
43	Gå igenom fordonspolicy och rutiner med anställda	2024–2030	Chefer för fordonsansvarig personal	Inom budget	Det finns rutiner och andra hjälpmedel att gå igenom redan idag. Gå igenom dessa varje år. När nya rutiner eller annat stödmaterial skapats, gå igenom dessa. Fordonspolicyn anger drivmedelsprioritering.
44	Internkampanj: upphandling av fossilfria fordon och bränslen	2025	Upphandlingschef	Inom budget	Fordonsgruppen kan bistå som referensgrupp. Drivmedelsprioriteringen
Utvecklingsarbete					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
45	Ta vid behov fram styrdokument som reglerar kommunens upphandlingar inom fordonstjänster, transporttjänster och transportdelen i upphandlingar.	2025–2026	Upphandlingschef Miljöstrateg bistår	Inom budget	Lag (2011:846), EU-förordning (2023/851) samt fordonspolicy.

Resultat 8

Upphandlade transporttjänster såsom taxi, sjuktransport och färdtjänst har möjlighet till snabbbladdning på strategiskt utvalda platser.

Utvecklingsarbete					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
46	Fortsätt att underlätta för etablering av offentliga laddplatser	2023–2030	Samhällsbyggnadschef	Inom budget	”Stockholmsmodellen” används. Komplettera detta med nedanstående åtgärd.
47	Underlätta för etablering av snabbladdare på utvalda platser	2025–2030	Näringslivschef Samhällsbyggnadschef	Inom budget	Tillgång till snabbladdare är viktiga för att gynna konkurrensen bland flera av kommunens upphandlade transporttjänster, tex sjuktransporter, taxi och varuleverantörer. Det kan också gynna besöksnäringen. Bra platser för snabbladdare tas fram i bred samverkan mellan näringsliv, civilsamhälle, kommun, markägare, EON, Ragnsells mm.

4.2 Egna arbetsmaskiner och upphandlade maskintjänster

Målbilden som beskrevs i avsnitt 2 beskrivs här i ett mer konkret och hanterbart önskat resultat inom tema arbetsmaskiner.

Därefter anges vad som ska utföras (Åtgärd), när det ska ha utförts (Tidsplan), vem som har ansvaret för att det utförs (Ansvar), ett förslag på hur aktiviteten kan finansieras (Finansiering).

Om det uppstår frågetecken kring ansvar för en åtgärd, titta i beslutad delegationsordning.

Det är viktigt att åtgärderna förs in i kommunens ordinarie system för planering och uppföljning så att det går att följa upp hur det går. Mer om detta i avsnitt 4.3.

Resultat 9

Tunga fordon och arbetsmaskiner drivs med fossilfria bränslen. Även mindre maskiner som används i parkskötsel och naturvård är fossilfria. I de fall det är lämpligt används djur i skötsel.

Konkreta åtgärder					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
48	Tanka HVO100 i de maskiner som går att driva på detta drivmedel	2024–2030	<p>Chefer för drift ansvarar för att det är möjligt att tanka rätt.</p> <p>Medarbetare ansvarar för att tanka rätt.</p>	Se stödmaterial för finansieringsidéer.	<p>Alla dieselmotorer kan köra på HVO100 enligt tillverkaren Neste (länk): Godkända fordon Neste</p> <p>Alltfler tillverkare godkänner HVO100 för sina fordon där alla garantier gäller. Undersök vad som gäller för era fordon.</p> <p>Ex: Alla VOLVO-lastbilar och alla Scania-lastbilar från 2008 och framåt är explicit godkända för HVO100, där alla garantier gäller osv</p> <p>Goda exempel finns, tex Järfälla kommun och Tomelilla kommun. Mer info: Fossilfria drivmedel i Höör och Tomelilla - Fossilbränslefria kommuner (fossilbranslefriakommuner.se)</p> <p>För att en HVO100-tank ska gå hem ekonomiskt jämfört med att tanka på mack krävs stor omsättning, typiskt kring 150 m³/år. Som jämförelse är 10 m³ 16 stycken lätta fordon som kör 1200 mil per år eller två tunga last-</p>

					<p>bilar som kör 1400 mil per år.</p> <p>En rätt placerad och dimensionerad tank kan dock ge andra nyttor som att sänka utsläpp av CO2 och skadliga ämnen, ökad krisberedskap och dylikt.</p> <p>Vidare kan det vara möjligt att låta upphandlade entreprenörer tanka på ett sådant tankställe för att öka volymen och bidra till mindre osäkerheter i upphandlingar.</p>
	Undersök möjligheten att byta ut tunga fordon eller maskiner till el	2025–2030	Ansvarig chef med stöd av fordonsgruppen.	Titta efter statliga bidrag att söka för detta.	Fler och fler tunga fordon drivs med el. Omvärldsbevaka möjligheterna.
Utvecklingsarbete					
Nr	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Finansiering	Information
49	Säkerställ rätt miljökrav i upphandlingar av maskintjänster	2025–2030	Beställarens chef ska tillse att rätt kunskap eller kunskapsunderlag finns tillhanda. Upphandlingsenheten stöttar.	Inom budget	<p>Upphandlingsenhet tar fram stödmaterial som är känt, lätt att hitta och lätt att använda. Se åtgärd som ligger på upphandlingschefs ansvar under Resultat 7.</p> <p>Gott exempel: ”Morotsmodell för främjande av förnybara drivmedel i entreprenörsupphandlingar i Eslövs kommun”.</p> <p>Nya gemensamma krav framtagna av Trafikverket tillsammans med Stockholm, Göteborg, Malmö kommuner finns. Fler och fler krans-</p>

					kommuner sällar sig till dessa.
50	Fasa ut fossilbränsle-drivna trädgårdsmaskiner	2025–2030	Chef för park-skötsel	Inom budget Klimatväxling (vid möjlighet)	Information om utfasning av fossilbränsle-drivna arbetsmaskiner finns tillgängligt. Bland annat: <u>Ramavtal för trädgårdsmaskiner – Eslövs kommun - Fossilbränslefria kommuner (fossilbranslefriakommuner.se)</u>
51	Undersök intresse hos lokala eller regionala djurhållare att utföra naturvårdande tjänster åt kommunen	2025–2030	Näringslivschef Chefer för park-skötsel och naturvård samverkar kring eventuell fortsättning.	Inom budget Klimatväxling (vid möjlighet)	Preliminära prisuppgifter samlas in från intressenterna så att en kostnadsanalys kan genomföras av driftschefer för eventuell fortsättning. Exempel finns, bland annat från Huddinge kommun som låter getter beta i naturreservatet under drift av privat aktör.
52	Utveckla tydlig öronmärkning för medel som kommer från klimatväxling och externa bidrag, följ upp och rapportera	2025–2026	Miljöstrateg och ekonomiavdelningen	Inom budget	Synliggör hur mycket pengar som finns varje år och vart de används. Ta med detta i miljöbokslut. Öronmärkning underlättar i uppföljande.

4.3 Uppföljning

Den här handlingsplanen innehåller en mängd åtgärder. När en chef planerar året som kommer ska åtgärder som den ansvarar för skrivas in i kommunens ordinarie system för planering och uppföljning.

I det nuvarande systemet för planering och uppföljning används ordet ”aktivitet” istället för ”åtgärd”. När en aktivitet skrivs in kopplar det till kommunens olika mål. Detta kan man se rent visuellt i ”Röda tråden”. Alla aktiviteter ska leda till att vi tillsammans bidrar till de övergripande kommunmålen, vilka fastställs i kommunplanen.

Åtgärderna i denna handlingsplan syftar till att bidra till det omfattande kommunmålet *Minskat klimatavtryck*. Detta mål är något nedbruten i miljö- och klimatstrategin. Den säger att kommunorganisationen ska halvera sina egna utsläpp av växthusgaser från 2021 till 2030.

I denna handlingsplan har dessa klimatmål brutits ner ytterligare; till ett ännu mer konkret, hanterbart och mätbart mål:

100% fossilfria bränslen i kommunens fordon och arbetsmaskiner till år 2030.

Budgetansvarig chef har ansvar att fördela och prioritera medel efter vad den anser vara rimligt för att nå målet. Det betyder att varje chef har frihet att finna alternativa åtgärder om de med säkerhet leder mot fossilfria bränslen. Alla bra vägar mot målet är bra vägar.

Resultatet av åtgärderna/aktiviteterna som skrivs in i kommunens system för planering och uppföljning samlas in av miljöstrateg och presenteras per nämnd i Miljöbokslut. Miljöbokslut är en rapport som beskriver både i text och med data hur det går för nämndernas miljöarbete, bland annat. Miljöbokslut är en bilaga till årsredovisningen som beslutas varje år i kommunfullmäktige och publiceras på Upplands-Bro kommuns webbsida.

5 Stödmaterial

Till hjälp för att utföra åtgärderna finns ett färdigställt stödmaterial. Detta hämtas från intranätet Portalen i gruppen Miljö, eller fråga miljöstrateg efter materialet.

När ni ska börja räkna på vilka fordon ni ska byta ut använder ni med fördel *Analys av förutsättningar att ställa om Upplands-Bro kommuns fordonsflotta till förnybara alternativ*. Den innehåller rekommendationer om utbyte (eller inte utbyte) av fordon, anger merkostnader eller besparingar samt besparing av koldioxidutsläpp för varje enskilt fordon som ägs eller leasades av Upplands-Bro kommun vid tillfället för analysen.

Det finns också mer generellt stödmaterial. Till exempel *Kostnadsanalyser*. Här anges generella totalkostnadsanalyser för olika typer av fordon som kör olika sträckor per år och som skrivs av på olika många år.

Utöver detta finns bland annat sammanställningar av fakta om drivmedel och lagstiftning, stöd vid upphandling och planering av laddinfrastruktur mm.

Här listas en del av det omfattande stödmaterial⁴ som finns att använda för att utföra åtgärder i handlingsplanen.

- Nuläge Upplands-Bro kommuns fordon 2024
- Analys av förutsättningar att ställa om Upplands-Bro kommuns fordonsflotta till förnybara alternativ
- Kostnadsanalyser
- Fakta om drivmedel
- Clean Vehicles Directive – faktablad om lag (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet
- Vägledning för laddinfrastruktur i kommun
- Elbilar och brandsäkerhet
- Vägledning för klimatsmart offentlig upphandling av fordon och transporter
- Fler sorters stödmaterial om upphandling finns hos kommunens upphandlingsenhet.
- Fordonspolicy

---

⁴ Det mesta av stödmaterialen finns i Dnr KS 23/0460-18

6 Så här har handlingsplanen tagits fram

Arbetet med att ta fram handlingsplanen har haft invånaren i fokus – idag liksom i framtiden⁵. Därför har arbetet utgått ifrån verksamheternas behov av fordon och deras reella möjligheter till att minska användningen av fossila bränslen. Kvalitativa intervjuer med var och en som har ansvar för fordon har utförts, där användning och behov av olika typer av fordon har varit fokus. Intervjuerna har kompletterats med kvantitativa data⁶ om fordonens användningsgrad, bränsleinköp och utsläpp. Beredskapsmässiga, ekonomiska, juridiska och administrativa perspektiv har lagts till analysen. Detta har bidragit till en helhetsbild av kommunens möjligheter till att fasa ut fossila bränslen i verksamheterna. Analyser som ligger till grund för handlingsplanen har genomförts av kommunens miljöstrateg, Markus Robért (KTH)⁷, samt genom projektet Fossilfritt2030 av BioDriv Öst. BioDriv Öst har även faktagranskat handlingsplanen.

---

⁵ Miljöpolicy, Dnr KS/2206

⁷ Resvaneundersökningen CERO 2021, Dnr KS 23/0065